

МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ПІДПРИЄМСТВА

В умовах ринкової економіки основним в діяльності кожного підприємства є отримання максимального прибутку, тому досить важливим є аналіз управління витратами на підприємстві. Перевищенням величини витрат над величиною отриманих доходів можна пояснити високу збитковість на підприємстві. У такому разі варто звернути увагу на систему управління витратами на підприємстві, оскільки від ефективності цієї системи залежить прибутковість підприємства. Дослідження ефективного управління витратами особливо важливе в умовах інфляції, оскільки дані про теперішні витрати постійно потрібно зрівнювати з даними про майбутні витрати. У системі управління економічною діяльністю торгового підприємства найбільш значущим елементом є управління витратами.

Окремі аспекти щодо сутності та методів управління витратами виробництва вивчалися зарубіжними вченими: К.Друрі, Р.Ентоні, Б.Нідлзом, Дж.Ріссом, Ч.Хорнгреном, а також вивчалися у наукових працях вітчизняних вчених: С. Голова, А.Кузьмінського, В.Палія, В.Стражева, С.Ніколаєвої та ін. Але при цьому вказані розробки потребують адаптації до нинішніх умов розвитку нашої країни.

На першому етапі реформування економіки України, основною суттю якого є перехід від адміністративно-командних до ринкових механізмів управління економікою, визначення ролі та місця виробничих витрат у забезпеченні ефективності господарювання, створення систем управління витратами виробництва, достатня увага не надавалась.

Управління витратами є важливим складником управлінського обліку, тому управління витратами повинно означати створення єдиної системи з певними установками та інструментами. Більшість систем управління мають певні вади, а саме:

- не визначена структура управління витратами на виріб, під час визначення якості продукції майже не враховують економічних параметрів;
- управління реалізується через план, сформований за базовими витратами;
- здійснюється управління комплексом витрат за господарськими одиницями, а не за виробами.

Формуючи систему управління витратами, потрібно враховувати їхні особливості, а саме: динамізм витрат, тобто те, що вони постійно рухаються та змінюються; різноманіття витрат, тобто потрібно застосовувати багато методів і прийомів в управлінні ними. Враховуючи особливості витрат, формуючи систему управління ними, можна зазначити низку вимог до системи управління, а саме:

- недопущення зайвих витрат,
- комплексний характер управлінських рішень,
- вдосконалення інформаційного забезпечення,
- системний підхід до управління витратами,
- орієнтованість на стратегічні цілі розвитку підприємства,
- органічне поєднання витрат з якістю продукції,
- єдність методів на різних рівнях управління витратами,
- впровадження методів зниження витрат,
- управління витратами на різних стадіях життєвого циклу продукції.

Процес управління витратами є досить складним, він складається з декількох елементів. Загальну схему управління витратами підприємства наведено на рис. 1

Рис. 1. Схема управління витратами на підприємстві

Важливими умовами формування системи управління витратами виробництва є:

- 1) оперативне забезпечення інформацією адміністрацію підприємств, яка

необхідна для прийняття ними управлінських рішень з питань регулювання витрат виробництва з урахуванням економічних наслідків, прийнятих рішень і їх вплив на ефективність роботи підприємства;

2) спостереження і контроль за фактичним рівнем витрат відповідно до визначених у плановій або нормативній документації величин;

3) виявлення відхилень фактичних витрат від установлених нормативів і оцінка їх впливу на показники ефективності виробництва;

4) систематизація інформації управлінського обліку виробничої діяльності підприємств;

5) вироблення заходів щодо зниження витрат виробництва із забезпечення заданих параметрів ефективності: рентабельності виробництва, якості продукції, прибутковості роботи підприємства, забезпечення стабільності його фінансового стану.

Управління витратами виробництва є важливою складовою системи економічного управління підприємством. Важливість та недостатня розробка проблем, пов'язаних з управлінням використання у виробничому процесі всіх видів ресурсів, вимагає створення системи управління виробничими витратами з використанням нових методичних прийомів.

Виробити оптимальне управлінське рішення неможливо без інформації. Саме інформацію слід вважати первинною ланкою в функціональній залежності «інформація - рішення – дія», оскільки вона є організуючим початком будь-якої цілеспрямованої діяльності.

Від величини витрат залежить прибутковість підприємства, тому ефективне управління витратами, яке передбачає мінімізацію їхньої загальної величини є надзвичайно важливим.

Отже, витрати є необхідною умовою функціонування підприємства. Величина витрат істотно впливає на формування фінансових результатів, а також є основою для оцінки ефективності діяльності підприємства. Тому зважене й обдумане вирішення питань щодо управління витратами на підприємстві забезпечить високий рівень ефективності його діяльності.